

Klassiker-stafet

Psykologer fortæller om en bog,
der gjorde en forskel for deres virke.

Momo, Michael Endes, 1973.
Er senest udgivet på dansk
i 2016 på forlaget Gyldendal.
Oversat til dansk af:
Erik Jensen

Af Sarah Daniel, psykolog,
ph.d. og specialist i psykoterapi

Michael Endes *Momo* har fulgt mig gennem livet. Den er vel primært skrevet til børn, men kan bestemt også læses af voksne. Og så er det en god højtlesningsbog, der kan give anledning til mange snakke med tænksomme børn.

Jeg fik læst dele af den højt som barn, men ved, at jeg også selv greb den i reolen og læste den i 10-11-årsalderen, hvor den gjorde stort indtryk på mig. *Momo* handler om noget så u håndgribeligt som tid. Det er en elementært spændende bog og samtidig en kras kommentar til effektivisering og andre voksenlogikker set med barneøjne.

Hovedpersonen *Momo* er en forældreløs pige, som er helt uimodtagelig over for ideen om effektivitet som fremskridt, og for hvem det eneste væsentlige

er relationerne til hendes venner. Historiens skurke er "de grå herrer" – agenter for en stadigt ekspanderende tids-spakasse. I en forrygende scene får én af *Momos* bekendte besøg af en af tidsspakassens agenter, der gennem et sindrigt regnestykke overbeviser ham om, at han spilder sin tid ved at investere den i uvigtige ting som at tage sig af sin gamle mor, gå i biografen og i sangforeningen, og at han hellere skal begynde at spare tiden op. Det gør han så – flere og flere uvigtige gøremål skæres væk, han skynder sig mere og mere, men på forunderlig vis bliver den ekstra frigjorte tid bare væk, og hans liv forjaget og surt.

Bogen giver et skarpt blik på det destruktive i den nytteorienterede effektiviserings- og målbarhedslogik, som bestemt ikke har fået mindre fat i os, siden Michael Ende skrev den i 1973. Og den giver inspiration til modmagt

En kras kommentar til effektivisering og andre voksenlogikker

”Bogen giver et skarpt blik på det destruktive i den nytte-orienterede effektiviserings- og målbarhedslogik”

– Momo-figuren har noget Pippi Langstrømpe over sig, men i en mere alvorlig udgave. Hun afviser de grå herrers forsøg på bestikkelse i form af en fantastisk talende dukke med endeløse mængder af tilbehør med argumentet: ”jeg tror ikke, at man kan holde af den.”

For hende er det tilknytningen til de centrale mennesker i hendes liv, som har værdi, og de lader sig ikke erstatte. Den måde, som menneskelighed og relationer lider under effektiviseringsbølgen, som spreder sig i arbejdslivet og langt ind i privatlivet, er temaer, som jeg tit møder hos klienter i min praksis, og her er den vægt på det værdifulde i menneskelige relationer og i ”unyttige” aktiviteter, som en bog som Momo repræsenterer, en kilde til inspiration. Dette ”oprør” mod tidstyranniet har også betydet en del for de valg, jeg selv har truffet med hensyn til tilrettelæggelsen af min egen arbejdsmæssige virkelighed.

Momo er også lidt af et psykolog-ikon, fordi én af de ting, der karakteriserer hende, er en evne til virkelig at lytte. Hun kan lytte til andre mennesker, så de føler sig set og forstået og folder sig ud på måder, som de ellers ikke ville have gjort. Hun kan blandt andet lytte, fordi hun tager sig tid – hun har

ikke travlt med at komme videre et eller andet sted hen. Det er bestemt også professionelt inspirerende og ikke særligt let at efterleve i livet som psykolog. Momos evne til at lytte bringer i øvrigt de grå herrer helt på glatis, og en af dem kommer ufrivilligt til at afsløre sig for hende.

Tidsspareagenterne benytter sig dygtigt af metaforen ”tid er penge”, og det store held, de har med deres fremstød, viser, hvor stærk en metafor kan være, når den får lov til at være enerådende i ens tænkning.

Dette blik på metaforers magt betyder også meget for mig i min praksis, hvor nogle af de mest givtige øjeblikke kan være, når klienter får blik for, at de kan stille sig uden for en forståelse, som har holdt dem fast i en lidelsesfuld position. At der kan være andre mulige metaforer – andre forståelser, der kan lukke op for nye handlemuligheder. For tid *er* jo ikke penge. Det er én forståelse, man kan anlægge, og den fører nogle handleveje med sig og lukker blikket for andre. Men man kan tænke om tid på andre måder – også måder, der helt slipper kvantificeringsbestræbelsen. Som det hedder i *Momo*: ”tid er liv, og livet bor i hjertet”. •